

Akzo meegezogen in Spaanse controversie over schadelijke zoutbergen

Chemiebedrijf zegt bij te dragen aan oplossing van het probleem. Milieubeweging betwist dit

Hans Verbraeken
Amsterdam

Bij de steden Súria en Sallent, tachtig kilometer ten noordwesten van Barcelona, liggen enkele zoutbergen van enkele honderden meters hoog. Ze vormen het middelpunt van een strijd tussen de milieubeweging en mijnbouwconcern Iberpotash. AkzoNobel zegt als afnemer van het zout een deel van de oplossing te zijn.

Het zout is een afvalproduct van de kalimijnbouw. De productie van een ton kali levert twee tot drie ton zoutafval op. Exploitant van de mijnen is het Spaanse kalimijnbouwconcern Iberpotash, dochter van het Israëlische ICL (Israel Chemical Limited).

In april van dit jaar is Iberpotash met het Nederlandse chemie- en verfconcern AkzoNobel een samenwerking aangegaan om een deel van het Catalaanse afvalzout te verwerken. In twee fabrieken, elk goed voor 750.000 ton per jaar, gaan de bedrijven samen een deel van het afvalzout omzetten in hoogwaardig vacuümzout voor chemische processen (elektrolyse) en voor speciaalzout voor onder meer voeding en waterbehandeling. Twee joint ventures zijn opgericht, een voor de productie en een voor de verpakking en verkoop. De samenwerking is voor dertig jaar.

Intussen vormen de zoutbergen in Sallent en Súria volgens de milieubeweging een groot probleem. De heuvels verzilten

de grond en de rivieren, zoals de Llobregat, de drinkwaterbron voor het metropolitaans gewest Barcelona met 3,2 miljoen inwoners. De eerste zouthuvels dateren al van de jaren vijftig, maar sinds 1998, toen Iberpotash de mijnen kocht, zijn ze sterk gegroeid. Ook verwijt de milieubeweging het bedrijf te werken met vergunningen die niet verstrekt hadden mogen worden. Dat die vergunningen omstreden zijn, blijkt uit tal van juridische uitspraken en procedures tegen Iberpotash. ICL ontkent de aantijgingen.

De vervuiling is inmiddels zo ernstig dat de Europese Commissie vorig jaar juli een inbreukprocedure tegen Spanje is gestart. Brussel neemt alle kaliwinning van Iberpotash in Catalonië op de korrel.

ICL heeft in 2011 besloten de kaliwinning in Súria uit te breiden. Daarvoor kreeg het toestemming, maar alleen als het extra zoutafval niet op die bestaande zoutbergen terecht zou komen. Iberpotash is vervolgens een zoutfabriek gaan bouwen en kwam na enkele jaren vorig jaar uit bij AkzoNobel.

Deze samenwerking roept nu vragen op. Want hoewel AkzoNobel stelt al het afvalzout dat vrijkomt bij de uitbreiding van de kaliwinning te zullen verwerken, blijven de bestaande zoutbergen groeien. Die in Súria, de El Fusteret, met 900.000 ton per jaar en bij Sallent, de El Cogulló, meer dan 1 miljoen ton per jaar. Directeur zoutbusiness van AkzoNo-

De zouthuvels bij Súria en Sallent zijn enkele honderden meters hoog.

Volgens milieubeweging werkt AkzoNobel juist mee aan het probleem

bel, Nils van der Plas: 'ICL is gedwongen te investeren in de zoutproductie. Wij brengen de competentie om dat op een verantwoorde wijze te doen. Het afval krijgt een toevoegde waarde. Wij kunnen bijdragen dat de bergen, ondanks de uitbreiding, niet verder groeien. Daarmee wordt het probleem beheersbaar.'

Volgens diverse lokale milieubewegingen werkt AkzoNobel juist mee aan het probleem. Het concern profiteert van de enorme milieuvervuiling. Akzo krijgt het zout tegen een aantrekkelijke prijs omdat Iberpotash weinig kosten maakt om de milieuvervuiling te voorkomen. En dat voor een concern dat zegt duurzaamheid hoog in het vaandel te hebben en zwaar de klemtoon legt op zijn 'sustainability strategic targets'.

Van der Plas erkent het milieuprobleem tot nu toe. 'Fraai is het niet. Dat ICL nog niet zover is, moge duidelijk zijn. Maar een oplossing komt dichterbij. Als wij het niet doen, worden dan de bergen kleiner?'

Ook erkent Van der Plas dat 'de zoutfabriek wordt gesubsidieerd door de kalibusiness. Anders zou het nooit uit kunnen.' Zeker gezien de hoge transportkosten.

Wat betreft de geldigheid van vergunningen en hoe ze zijn verstrekt, wil hij praktisch zijn. Hij zegt 'het niet echt overzichtelijke vergunningentraject' te kennen, 'waarin allerlei belangen een rol spelen'. AkzoNobel heeft door Ernst & Young een due-diligenceonderzoek laten doen. 'De vereiste vergunningen voor uitbreiding van de zoutproductie zijn in

orde. Wij gaan uit van de feiten en kijken vooruit.'

Maar de vergunningen van Iberpotash zijn inzet van langlopende rechtszaken. Zo stelde het Catalaanse hooggerechtshof in oktober 2013 dat Iberpotash voor Sallent per saldo geen geldige milieuvergunning heeft. Dat vonnis ligt nu bij het hooggerechtshof van Spanje in een beroepsprocedure van Catalonië en Iberpotash. Het Spaanse hooggerechtshof zelf heeft in maart 2014 de milieuvergunning van Iberpotash te Sallent al gedeeltelijk ongeldig verklaard in een sinds 2008 lopende zaak. Het hof mist een 'restauratieplan' voor het afval. Daarmee is de vergunning voor Sallent nietig verklaard, in afwachting van actie van Catalonië.

Catalaanse overheden hebben ook intern de vervuiling door Iberpotash beschreven, zo blijkt uit processtukken. Zoals het Catalaanse Water Agentschap (ACA) en de Catalaanse directie generaal voor milieukwaliteit, DGQA (Direcció General de Qualitat Ambiental). Ondanks die negatieve interne rapporten zijn de vergunningen toch verstrekt.

Tegen de twee directeuren van ACA en DGQA, tegen Iberpotash en tegen twee van zijn topdirecteuren is een strafklacht ingediend. Een onderzoeksrechter heeft die klacht rijp bevonden en de betrokkenen op 3 juni formeel beschuldigd van plichtsschending. Deze hoorzitting dient op 29 september. In december 2014 zijn al drie directeuren van Iberpotash zelf veroordeeld tot twee jaar cel door de strafrechter van de regio-hoofdstad Manresa.

Brussel Inbreukprocedure

De Europese Commissie is in juli vorig jaar een inbreukprocedure begonnen tegen Spanje. De lidstaat — en eigenlijk Catalonië — zou de vervuiling door slecht afvalbeheer door Iberpotash onvoldoende aanpakken. Spanje zou de richtlijn betreffende het beheer van afval van winningsindustrieën schenden, aldus Brussel. De

komende maanden zal Brussel Spanje ook betichten van overtreding van de kaderrichtlijn water. Inmiddels heeft Spanje in Brussel de zoutbergen verdedigd. Het zou hier geen afval betreffen maar toekomstige grondstof. Maar dat argument is strijdig met jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie.

pagina 7, 20-06-2015 © Het Financieele Dagblad

